

Турските цигани в Североизточна България

Христо Ключуков

На територията на Североизточна България живеят най-много цигани от групата на т.нар. "турски цигани". Има ги в почти всички общини на бившите окръзи - Варненски, Шуменски, Разградски, Силистренски, Търговишки, Добрички, Русенски, Бургаски. Какъв е точният им брой не се знае. Само в Провадийска община, наброяваща около 30 хил. жители (данните са от 1983 г.), техният брой е около 3600, но броят им е значително намалял, защото в семейство има по 2-3 деца.

Какво е характерно за тази група цигани? Първото и основното може би е това, че в тази голяма група има няколко по-малки: лахора, хорая и чарале. Всичките тези подгрупи са едновременно турски и цигански говорещи, изповядват мюсюлманската религия, но се отличават по:

1. Степен на говорене на цигански език.
2. Самоопределянето им като цигани или турци.

Подгрупата, наречена "лахора" говори цигански диалект, близък до диалекта на "бургуджиите". Говорът им е изпълнен с типични за циганския език думи. Те живеят най-вече в Девня, във Варна, в Бургаско, в Търговище, в Шумен. Самоопределят се като цигани.

Подгрупата, наречена "хорая" говори цигански диалект, допълнен с много турски думи. Те не знаят названията на много предмети и явления на цигански и затова използват техни заместители на турски или български език. Населяват почти всички села и градове на бившите окръзи. Те също се самоопределят като цигани, но смятат себе си за по-висши от групата "лахора".

За подгрупата "чарале" е характерно, че те почти не знаят цигански. Говорят североизточен турски диалект, но много рядко използват и някои думи от циганския език. Населяват районите с компактно турско население - Разград и бившия Разградски окръг, Шумен и бившия Шуменски окръг, Русе и бившия Русенски окръг, Силистра и бившия Силистренски окръг, Търговище и бившия Търговишки окръг, Добрич и бившия Толбухински окръг, Варна и бившия Варненски окръг, Бургас и бившия Бургаски окръг. Но в повечето случаи живеят в цигански махали, заедно с другите подгрупи. Те се самоопределят като турци и се обиждат, когато